

SPODNJA VOLIČINA 82

2232 VOLIČINA

2010/2011

25. festival turizmu pomaga lastna glava

SLOVENSKE GORICE – SKRITI BISER SLOVENIJE

Avanturistično-rekreacijska pot po Slovenskih goricah

Avtorji: Rebeka Šnofl, Karin Petko, Špela Peserl,
Saška Kurnik, Tadej Kurnik, Tina Goznik, Zala Jug,
Domen Leš

Mentor: Dejan Kramberger

Voličina,

31.1.2011

ŠOLA: OŠ Voličina, Spodnja Voličina 82, 2232 Voličina

Tel.: 02 729 57 50; el. naslov: os.volicina@guest.arnes.si

NASLOV RAZISKOVALNE NALOGE: Slovenske gorice – skriti biser Slovenije

Avtorji:

1. Rebeka Šnofl	5. Tadej Kurnik
2. Karin Petko	6. Tina Goznik
3. Špela Peserl	7. Zala Jug
4. Saška Kurnik	8. Domen Leš

Mentor: Dejan Kramberger, prof. zgodovine in geografije

POVZETEK

Razgiban gričevnat svet Slovenskih goric s številnimi kulturnimi spomeniki predstavlja dobre možnosti za razvoj turizma. Prav zaradi tega smo učenci OŠ Voličina preučili naravne značilnosti in zgodovinski razvoj Občine Lenart, da bi ugotovili kateri najpomembnejši turistični potenciali v osrednjem delu Slovenskih goric. Ugotovili smo, da se na območju osrčja Slovenskih goric kamor spadata KS Voličina in KS Lenart, ki skupaj tvorita Občino Lenart, skriva veliko naravnih zanimivosti, ki se prepletajo z bogato kulturno zapuščino naših prednikov. Slednjo spremlja še bogata kulinarčna ponudba in veliko rekreacijsko – sprostitvenih poti in športnih igrišč. Povezano vse skupaj v celoto predstavlja bogato ponudbo turističnih programov za različne ciljne skupine. Enega takšnih programov smo izdelali v sklopu projekta Turizmu pomaga lastna glava. In sicer smo izdelali program avanturistično – rekreacijskega dneva v Slovenskih goricah, ki je namenjen našim vrstnikom, pa tudi starejšim generacijam. Omenjen turistični proizvod vsebuje poleg poučnega spoznavanja Slovenskih goric tako zabavo, kot sprostitev, rekreacijo, pokušino domačih dobrot in tudi dobršno mero avanturizma, ki je mladim še posebej pri srcu.

Z izdelanim programom želimo obogatiti turistično ponudbo v Občini Lenart in prispevati k razvoju turizma v osrčju Slovenskih goric. Da bi bili še kak korak bliže zadanemu cilju smo pripravili tudi turistični spominek – družabno igro *Pot po Slovenskih goricah*. Z njo želimo narediti Slovenske gorice še bolj prepoznavne in zanimive po Sloveniji in tudi čez mejo.

Ključne besede: Slovenske gorice, promocija turizma, razvoj turizma, avanturistično-rekreacijska pot,

Kazalo

1 UVOD	4
1. 1 PREDSTAVITEV RAZISKOVALNE TURISTIČNE NALOGE	4
1. 2 METODOLOGIJA DELA.....	5
2 RAZISKOVALNI DEL NALOGE.....	6
2. 1 GEOGRAFSKI ORIS OBČINE LENART IN KS VOLIČINA.....	6
2. 1. 1 POVRŠJE IN VODOVJE	6
2. 1. 2 KAMNINSKA ZGRADBA	7
2. 1. 3 PODNEBJE	7
2. 2 ZGODOVINSKI ORIS KS VOLIČINA IN OBČINE LENART.....	9
2. 2. 1 OD PRAZGODOVINE DO ANTIKE	9
2. 2. 2 ANTIKA.....	9
2. 2. 3 RAZVOJ OBČINE LENART IN GOSPOSTVA HRASTOVEC V SREDNJEM VEKU	10
2. 2. 4 GOSPOSTVO HRASTOVEC POD RAZLIČNIMI GOSPODARJI	10
2. 2. 5 HERBERSTEINI PONOVRNO GOSPODARJI HRASTOVCA.....	11
2. 2. 6 REFORMACIJA IN SEKTA SKAKAČEV.....	12
2. 2. 7 ČRNI KRIŽ PRI HRASTOVCU	12
2. 2. 8 USTANOVITEV LENARŠKEGA ŠPITALA.....	13
2. 2. 9 PODOBA GRADU	14
2. 2. 10 OBČINA LENART V 19. IN ZAČETKU 20. STOLETJA	15
2. 2. 11 OBČINA LENART V OBDOBJU MED OBEMA VOJNAMA	15
2. 2. 12 NOB in ČAS 2. SVETOVNE VOJNE V OBČINI LENART.....	16
2. 2. 13 POVOJNI POBOJI IN KONCENTRACIJS TAVORIŠČE NA GRADU HRASTOVEC	17
3 TURISTIČNE ZANIMIVOSTI, PRIREDITVE IN KULINARIČNA PONUDBA V OBČINI LENART.....	18
3. 1 IZBOR NAJPOMEMBNEJŠIH KULTURNO ZGODOVINSKIH SPOMENIKOV IN NARAVNIH ZNAMENITOSTI V KS VOLIČINA IN OBČINI LENART	18
3. 2 NAJPOMEMBNEJŠE TRADICIONALNE PRIREDITVE V OBČINI LENART.....	19
3. 3 SLOVENSKOGORIŠKA KULINARIKA.....	20
4 OBLIKOVANJE TURISTIČNEGA PROIZVODA	22
4. 1 AVANTURISTIČNO-REKREACIJSKI DAN V SLOVENSKIH GORICAH.....	22
4. 2 PREDSTAVITEV PROMOCIJE TURISTIČNEGA PROIZVODA	25
4. 3 TRŽENJE TURISTIČNEGA PROIZVODA.....	26
4. 4 PREDSTAVITEV TURISTIČNEGA PROIZVODA NA 25. FESTIVALU TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA.....	26
5 ZAKLJUČEK	27
6 VIRI IN LITERATURA	28

*»Oj, Slovenske ve gorice,
sonca božjega bogate,
ve ste kakor bajke zlate,
kakor pesmi v himno zlate...«
(Rudolf Maister Vojanov)*

Čare in lepote Slovenskih goric je v svojih pesmih opisoval že General Rudolf Maister Vojanov. Ker prihajamo iz kraja, ki je med prvimi v Sloveniji pričel obujati spomin na našega narodnega junaka, slišimo morda o njem kaj več kot na drugih šolah. Nanj pa nas vsakodnevno spominja pogled na Maistrov razgledni stolp, ki se bohota na Zavrhu, kjer je bil Rudolf Maister nekajkrat na oddihu.

1. 1 PREDSTAVITEV RAZISKOVALNE TURISTIČNE NALOGE

Veliko ljudi se pri nas rado pohvali kako so Slovenske gorice čudovite in kako bogato preteklost imamo. Ob tem se vprašamo ali so Slovenske gorice resnično nekaj posebnega ali so res tako čudovite kot pravijo odrasli in kaj tako posebnega in zanimivega se je odvijalo v naše lokalni zgodovini. In če je že res v naši Voličini z okolico in naši Občini Lenart vse tako čudovito in zanimivo, se nam samo po sebi porodi vprašanje zakaj se tod ne vrstijo trume turistov, ki bi pohajkemale po naši občini. Sprašujemo se ali sploh imamo turistične potenciale, turistično in infrastrukturno in ponudbo ter turistične programe s katerimi bi pripeljali turiste v našo okolico.

Tako smo si v naši nalogi kot glavni cilj zadali raziskati turistične potenciale, ki jih premoremo v Občini Lenart. Za doseg tega cilja bo najprej potrebno preučiti literaturo in vire, ki opisujejo lokalni zgodovinsko-geografski oris kraja in okolice. Na ta način želimo ugotoviti kateri turistični potenciali, zgodbe iz preteklosti in ljudski običaji so tisti, ki so zanimivi turistom in na kak način jih najbolje predstaviti mladim, katerim želimo pričarati nepozaben dan v osrčju Slovenskih goric, v Občini Lenart.

Kljub temu, da Slovenske gorice še ne sijajo v polnem turističnem sijaju pa smo prepričani, da se na našem koncu skrivajo številni turistični biseri, za katere upamo, da bodo v prihodnosti zasijali v vsem svojem sijaju. Svoj doprinos k turističnemu razvoju v Občine Lenart pa želimo dodati tudi mladi saj si na ta način želimo soustvarjati tako pri podobi našega kraja in občine kot tudi odpreti možnost za kasnejšo zaposlitev v domači okolici. Z malo sreče in uspeha morda tudi v turizmu.

1. 2 METODOLOGIJA DELA

Prvi del naše naloge je temeljil na izčrpnem iskanju in prebiranju literature, ki opisuje značilnosti naše krajevne skupnosti Voličina in Občine Lenart. V veliko pomoč so nam bili zborniki Občine Lenart ter zbornik, ki ga je izdala OŠ Voličina ob 250-letnici organiziranega šolstva v Voličini. Prav tako pa smo se lotili tudi nekaterih bolj strokovnih revij, kot je časopis za zgodovino pisje, s katerimi smo skušali zgodbe, ki so se nam zdele posebej zanimive, še globlje raziskati. V zadnjem času se je v našem okolju pojavilo tudi lokalno časopisje in sicer mesečnik Ovtarjeve novice in občasno lokalno glasilo Športni glas Voličine. V obeh lokalnih časopis je namreč veliko zgodb iz preteklosti in predstavljenih ljudskih običajev, ki še niso odšli v pozabo. Osnovne podatke o našem kraju in o najpomembnejših prireditvah, ki se odvijajo v naši občini, ob prebiranju spletnih strani Občine Lenart. Na občini Lenart pa so nam bili v veliko pomoč tudi s tem, ko so nam v pogled zaupali Odlok o razglasitvi kulturnih spomenikov v Občini Lenart.

Da smo izdelali zemljevid našega kraja z najpomembnejšimi turističnimi zanimivostmi smo se poslužili tudi metode kartiranja, pri čemer nam je bila v pomoč računalniška metodologija. V določenih delih naloge smo uporabili tudi nekaj ustnih virov in razmišljanj lokalnih turističnih zanesenjakov. Tako smo sodelovali tudi z lokalnim TD Rudolf Maister Vojanov in Društvom vinogradnikov Lenart.

2 RAZISKOVALNI DEL NALOGE

V tem, najobširnejšem delu naloge smo s prebiranjem strokovne literature, zbornikov, lokalnega časopisja in spletnega medmrežja izdelali geografski in zgodovinski oris, ter kulinarčne značilnosti Občine Lenart. S tem smo želeli raziskati katere so tiste naravne danosti, zgodbe preteklosti, ljudski običaji in kulinarčne značilnosti Slovenskih goric, ki jih lahko predstavimo potencialnim turistom in jim na ta način pripravimo poseben in nepozaben dan v Slovenskih goricah.

2. 1 GEOGRAFSKI ORIS OBČINE LENART IN KS VOLIČINA

Občino Lenart, ki leži v osrčju osrednjih Slovenskih goric sestavljata KS Voličina in KS Lenart. Na 61,80 kvadratnih kilometrov je po podatkih iz leta 2007 živelo v skupno 22 naseljih 7.319 prebivalcev in 2.126 gospodinjstev. Ta naselja so: Črmljenšak, Dolge njive, Gradenšak, Hrastovec v Slovenskih goricah, Lenart v Slov. goricah, Lormanje, Močna, Nadbišec, Radehova, Rogoznica, Selce, Spodnja Voličina, Spodnje Partinje, Spodnji Porčič, Spodnji Žerjavci, Straže, Šetarova, Vinička vas, Zamarkova, Zgornja Voličina, Zavrh in Zgornji Žerjavci.

2. 1. 1 POVRŠJE IN VODOVJE

Površje območja občine Lenart sestavljajo nizka slemena in griči. Najpomembnejša reka v Slovenskih goricah je reka Pesnica, ki se najbolj razširi prav na območju občine Lenart. Prav razširjenost doline, ki jo je ustvarila reka Pesnica, daje temu območju ugodne pogoje za poljedelstvo. Med pomembnejše vodotoke v občini spada še potok Globovnica, levi pritok reke Pesnice. V porečju Ruperškega potoka se je razvilo središčno naselje Voličina.

Zaradi plitvih vodnih strug in mokrotnih tal so v Pesniški dolini pogoste tudi poplave. Za razliko od prekomerno namočenih dolin vode primanjkuje na vrhovih slemen, ki so veliko bolj sušna, od sosednjih dolin. Poplavljanje Pesniške doline so skušali omejiti z melioracijami in umetnimi akumulacijskimi jezeri. Tako so poleg jezera v sosednji občini Sv. Trojici v občini Lenart nastala še jezero v Radehovi, in Močni («Šikerjevo» jezero). Med tem, ko je jezero Komarnik nastalo že 16. stoletju, ko je Hrastovškim gospodarjem služilo kot ribnik. Vsa jezera, razen zadnjega nudijo danes odlično možnost za razvoj ribiškega turizma, vendar bi po mnenju domačih ribičev morala biti deležna precejšnje obnove. Predvsem v smislu čiščenja jezera in obnove zaroda v njem.

Jezero Komarnik – pomembno gnezdišče nekaterih redkejših vrst ptic

2. 1. 2 KAMNINSKA ZGRADBA

Lapor je najbolj razširjena kamninska podlaga na tem območju. Poleg laporja prevladuje še glina in melj, pesek, peščenjak, prod in litotamnijski apnenec. Prav prisotnost litotamnijskega apnenca v občini Lenart je vzrok za pojav osamelega krasa, ki je posebej očiten v Zg. Voličini in na območju hrastovških gozdov. Odkriti sta bili tudi dve kraški jami s kapniki, katerih vhodi pa so danes zasipani. Zaradi prisotnosti apnenca v tem delu občine ni površinsko tekočih voda.

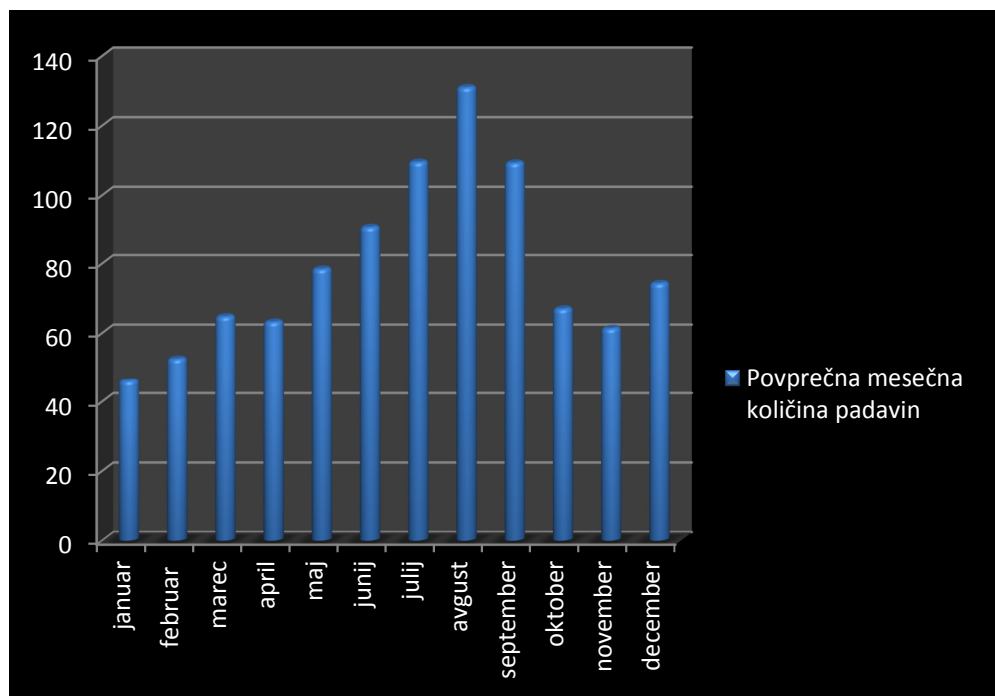
2. 1. 3 PODNEBJE

Podnebje občine Lenart je prehodno panonsko celinsko. Značilnost podnebja v Slovenskih goricah in občini Lenart je pogosto pojavljanje temperaturnega obrata oziroma nastajanje termalnega pasu. Do temperaturnega obrata prihaja v jasnih in mirnih nočeh, ko se hladen in težak zrak steka po pobočjih v doline in zaprte kotanje. V dolinah in kotlinah se tako zadržuje hladen zrak. Toplejši zrak pa se nahaja v višje ležečih predelih. Prav zaradi tega je število dni s slano in pozebami v občini Lenart višje v dolinah in kotlinah kot na vrhovih slemen. Pozebe pa predstavljajo težavo predvsem v pomladanskih mesecih, ko pridejo rastline v fazo brstenja. Prav zaradi je vinska trta v Slovenskih goricah bolj razširjena v višje ležečih predelih. Spodnja meja vinske trte v občini Lenart se pojavlja na 280 m n.v.

Reka Pesnica ob močnejših nalivih pogosto prestopi bregove

Povprečna letna količina padavin med leti 2002 in 2010 znaša 948 mm. Največ padavin pade julija in avgusta. V poletnih mesecih so pogoste ujme z točo in močnimi nalivi, ki nemalokrat opustošijo kmetijske pridelke in pustijo veliko gmotno škodo na stanovanjskih in gospodarskih objektih.

grafikon št. 1: povprečna mesečna količina padavin

2. 2 ZGODOVINSKI ORIS KS VOLIČINA IN OBČINE LENART

2. 2. 1 OD PRAZGODOVINE DO ANTIKE

Malo številne najdbe iz prazgodovine pričajo o poselitvi v Slovenskih goricah, ki pa je bila sila redka. Med najdenimi predmeti na območju Slovenskih gorici so se pojavile kamnite sekire, kladiva in dleta.

Med gosteje poseljene predele Slovenskih gorici v začetku 1. tisočletja spada naselje Zgornja Voličina z bližnjo okolico, kjer je bilo najdenih več srednje velikih skupin gomilnih grobišč.

2. 2. 2 ANTIKA

O pestrem dogajanju v osrednjih Slovenskih goricah in gostejši poselitvi v antičnem času nam pričajo številna gomilna grobišča, ki so na tem območju zelo razpršena. Največjo gostoto teh grobišč je moč zaslediti prav v osrednjih Slovenskih goricah, torej na območju občine Lenart. Najdbe iz grobišč pričajo, da gre po večini za gomile od sredine 1. stoletja našega štetja do sredine 2. stoletja našega štetja. Najdbe iz poznejših obdobj antičnega časa so v Slovenskih goricah že redkejše, kar lahko pomeni, da je pohod Markomanov proti Italiji v drugi polovici 2. stoletja bil usoden za poselitev tega obdobja.

Med najdenimi predmeti v gomilnih grobiščih so prevladovali ostanki lončenih posod, vrči, noži, delci orožij, železni prstani, bronasti pasovi, koščki stekla, žebliji, zobovje (tudi živalsko), bronaste fibule in rimski novci. Nekaj izmed najdenih predmetov je na voljo na ogled v Mariborskem pokrajinskem muzeju. Lončene posode so bile najverjetneje prinesene iz bližnjih mest (Poetovio ali Flavia Solva), saj je v bližini Lenarta, bila odkrita le manjša rimska peč v Oseku.

Glede na količino in vrsto predmetov v gomilah je moč sklepati, da je bilo prebivalstvo na podeželju socialno dokaj izenačeno. Izstopajo le posamezne bogatejše najdbe rimskih kolonistov.

Največje najdišče s sedemnajstimi grobišči je na cesti od Hrastovca proti Koreni, južno od hrastovškega gradu. Gomile so zaradi srednjeveške gradnje gradu in izkoriščanja bližnjega kamnoloma delno uničene. V njih so našli predvsem črepinje lončenih posod, od katerih so le redke domačega nastanka.

2. 2. 3 RAZVOJ OBČINE LENART IN GOSPOSTVA HRASTOVEC V SREDNJEM VEKU

Prvo naselje na območju današnje občine Lenart se v pisanih virih pojavlja Radehova, ki se v listinah prvič omenja okoli leta 1160. Naselje Lenart se v listinah prvič pojavlja leta 1196, ko se omenja cerkev Sv. Lenarta, po kateri je naselje tudi dobilo ime. Cerkev, pod katero so sčasoma nastajale lesene hiše in tržni prostor, je bila zgrajena že pred tem časom. Najverjetneje je naselje začelo nastajati v 11. stoletju po delnem prenehanju vpadov Madžarov na to območje. Sprva je bilo naselje last Spanheimov iz Maribora. Leta 1196 se naselje omenja kot posest šentpavelskega samostana.

Naselje Lenart se je razvilo na položnem griču pesniške doline. Na zahodu ga omejuje dolina Globovnice, na vzhodu pa dolina Velke. Pod cerkvijo se je izoblikoval trapezast tržni prostor, ki je bil pravokotno postavljen na cesto Maribor – Radgona. Prav ugodna prometna lega Lenarta je vplivala na razvoj te vasi, ki je dobila trške pravice že pred letom 1332.

Na razvoj Osrednjih Slovenskih goric je imelo pomembno vlogo naselje Hrastovec z istoimenskim gospostvom. Grad Hrastovec je nastal na ozemlju mariborskega gospostva, iz katerega se je s podložniško okolico izluščil že pred letom 1227.

Naselje Hrastovec se prvič omenja v pisanih virih leta 1265. Omembo Hrastovca tako zasledimo v deželnoknežjem urbarju. Iz njega je razvidno, da je dobival deželni knez po sodni oddaji letno po eno svinjo od vsake vasi, pripadajoče mariborskemu deželnemu sodišču, v katerega je spadalo tudi naselje Hrastovec. Istega leta (1265) se tako prvič tudi omenja grad Hrastovec, ki je bil sestavljen iz dveh stolpov ter obdan z globokim jarkom.

Že deset let pred tem, leta 1255, se v listini Friderika mlajšega Ptujkega omenja kot priča Ulrik s Hrastovca (Vlricus de Hage). Hrastovec se ponovno omenja leta 1294, ko je kot dobrotnica cistercijanskega samostana Rein pri Gradcu omenjena Adelhajda s Hrastovca. Za Ulrikom je bil naslednji lastnik Hrastovca njegov brat Gunter Hrastovski (1346 – 1376). V času Ulrika se v sosednji Voličini prvič omenja cerkev Sv. Ruperta (1352). Kot župna cerkev se omenja od leta 1443. Naselje Voličina se sicer prvič omenja že leta 1265.

Sami začetki utrdbe na lokaciji gradu bi lahko segali že v drugo polovico 10. stoletja. V tem času so se namreč prenehali madžarski pohodi in vpadi čez osrednjo Slovenijo. Vsekakor pa je na tem mestu do 15. stoletja stal le manjši dvor, saj se leta 1457 Hrastovec prvič omenja kot grad in gosposčina (veste und gschloss Gutenhag).

2. 2. 4 GOSPOSTVO HRASTOVEC POD RAZLIČNIMI GOSPODARJI

Prvi znani lastniki gospostva Hrastovec so bili Hrastovski, iz katerih pa se je preneslo lastništvo in upravljanje gospostva na družino Herberstein. Ker pa je leta 1421 Günter Herberstein umrl brez naslednikov, so novi upravljalci gospostva Hrastovec postali Holeneški. Pod Henrikom Holeneškim se leta 1443 grad prvič imenuje kot utrdba (veste Gutenhag). Holeneški so gradu in podložnikom v Močni, Ruperčah in Jablancah pridobili pravico krvnega sodstva. To pravico so dobili leta 1447, ko je

bil njegov gospodar Andrej Holeneški. Andrej Holeneški je pri vladarju Frideriku III. dosegel da je sosednji Lenart istega leta (1447) dobil trške pravice.

S tem, je Lenart dobil pravico do sedmih živinskih sejmov na leto in tedenski tržni dan. Trški sodnik, ki so ga volili vsi polnopravni tržani, potrjeval pa ga je hrastovski graščak, se sicer omenja v Lenartu že od leta 1332.

2. 2. 5 HERBERSTEINI PONOVO GOSPODARJI HRASTOVCA

Leta 1480 se je začel dedni spor med Holeneškimi in Herbersteini, saj Hrastovec ni bil dedna last Holeneških. Za posest gospostva Hrastovec sta se potegovala Hartman Holleneg, ki je že Lenart Herberstein. Cesar Friderik III. je leta 1482 dal grad in celotno gospostvo s krvnim sodstvom v fevd družini Herberstein. Gospodar gradu in gospostva Hrastovec je tako postal Lenart Herberstein, s čimer je gospostvu ponovno zagospodarila družina Herberstein, ki je primat nad Hrastovcem obdržala vse do začetka 19. stoletja.

Sin Lenarta Herbersteina, Jurij V. Herberstein, ki je Hrastovcu zagospodaril po očetovi smrti leta 1511 je v upravljanje pridobil še zemljišče Komarnik, kjer so uredili ribnik, ki se je ohranil vse do danes.

Leta 1515, ob izbruhu prvega vseslovenskega kmečkega upora, ko so se kmetje po zahtevi stare pravde uprli plemstvu, je bil Jurij poveljnik vojske proti kmetom, ki je zatirala kmečki upor. Jurij V. Herberstein je upornike kaznoval s pustošenjem in požiganjem podeželja ter z obešanjem in natikanjem na kol. Po koncu kmečkega upora je podložnike doletela še dodatna kazen. Plemstvu so namreč morali plačati t.i. puntarski srebrnik. S tem so plačali škodo, ki so jo med uporom povzročili zemljiškim gospodom.

Hrastovške posesti se leta 1532 niso mogle izogniti pustošenju Turkov, ki so se vračali iz neuspelega pohoda proti Dunaju. Turki so namreč tega leta opustošili cerkvi v Lenartu in v Jurovskem Dolu. Požgali so tudi trg Lenart. Popolnoma pa so uničili cerkev Sv. Andreja v Selcah. Zaradi tega so Herbersteini bolje utrdili župnijsko cerkev Sv. Ruperta v Voličini, da bi imeli okoliški vaščani čim boljše zavetje pred vnovičnimi turškimi vpadi. Cerkev je dobila sedanjo obliko do leta 1538. Pozneje so prizidali še stranski kapeli.

Leta 1542 je bilo potrebno opraviti popis gospostva. Celotna hrastovška posest je bila ocenjena na 508 imenjških funtov, kar je predstavljalo eno največjih posesti na Štajerskem. Mariborska posest je bila namreč ocenjena na 305 funtov, štatemberška pa na 576 funtov.

Ta popis gospostva je prinesel podatke tudi o gorninskih vinogradih, ki so predstavljali tretjino vseh prihodkov v gospostvu. Večina podložnikov je bila slovenske narodnosti, le redko so se pojavljali tuji priseljenci.

2. 2. 6 REFORMACIJA IN SEKTA SKAKAČEV

Konec 16. stoletja in v začetku 17. stoletja je imela pomembno vlogo kapela v naselju Radehova, ki so jo ljudje poimenovali Perka fara. Tod so imele med leti 1599 in 1622 svojo glavno postojanko sekte skakačev in bičarjev. Za luteranstvo se je zelo zanimal tudi takratni lenarški župnik.

Junija 1607 je lenarško župnijo obiskal sekovski škof Martin Brenner¹, ki je ugotovil, da sta cerkev in pokopališče Sv. Lenarta onečaščena zaradi pokopavanja heretikov. Med slednje je prišteval tudi Herbersteine, ki so bili preveč naklonjeni luteranstvu.

Ob koncu 16. stoletja se je v Slovenskih goricah močno razširila sekta skakačev. Tej sekti so se zlasti pridruževali podeželski prebivalci, na območju občine Lenart pa tudi lenarški tržani in obrtniki. Skakači so svoje obrede opravljali na krajih, kjer so se po njihovem prepričanju prikazovali svetniki, Mati božja ali Kristus. Pri svojih procesijah so opravljali obredni ples, pri katerem so skakali v zrak, od koder so dobili tudi ime.

Protireformacijska komisija, kateri je načeloval že omenjeni škof Martin Brenner je ob svojih ogledih v Lenartu in okolici večkrat ukazala uničiti kapelo. Kljub vsemu so si skakači vedno znova postavili novo kapelo pri kateri so nadaljevali z opravljanjem obredov. Leta 1614 je kapelo v Radehovi dovolil pozidati tudi lenarški župnik Mihael Milešič, ki se je zaradi tega zagovarjati pri Brennerju. Le-ta ga je dal celo zapreti.

Skakaštvo v Slovenskih goricah se je prenehalo šele v tridesetih 17. stoletja, ko je zoper skakače konkretnije nastopil sam cesar Ferdinand II, ki je izdal patent o prepovedi sektaštva in ukazal, da je kapelo potrebno podreti na njeno mesto pa postaviti vislice.

2. 2. 7 ČRNI KRIŽ PRI HRASTOVCU

Leta 1578 postane naslednik Jurija Žige Herbersteina njegov sin Janez Friderik (1551 – 1615), ki je po zaslugi Ilaunigovega romana Črni križ pri Hrastovcu, eden najbolj znanih iz družine Herberstein. Janez Friderik je leta 1595 pridobil gradič Štralek (Sterlek), v Voličini. Tako je Štralek poleg Spodnje in Zgornje Voličine šele tega leta prišel iz vurberške v hrastovško posest. Poleg posesti v Voličini je dobil Janez Friderik od Vurberških še posesti v Šetarovi, Črmljenšaku in Selcah ter skrbništvo nad cerkvijo Sv. Ruperta.

Zgodba v romanu Ožbalta Ilauniga govori nesrečni ljubezni med gospodarjem Hrastovca Friderikom Herbersteinom in Agato Nurnberger iz gradiča Štralek. Po mnenju Friderikove matere je bila Agata prenizkega stanu, da bi s poročila z njim, zaradi česar je nasprotoval poroki med njima. Kljub vsemu sta se Agata in Friderik na skrivaj poročila v cerkvi, ki se je nahajala v Lormanju. Maščevanje matere je bilo grozeče saj je ob Friderikovi odsotnosti dala Agato obdolžila čarovništva, jo zaprla in obsodila na obglavljanje ter sežig trupla na grmadi. Ne mestu kjer bi se naj to zgodilo je dal Friderik Herberstein postaviti črni križ.

---

¹ Martin Brenner: Sekovski škof med leti 1585-1615.

Poleg te zgodbe, pa so v zvezi z gradom Hrastovec povezani številni čarovniški procesi, ki so se pogosto končali s smrtnimi obsodbami obdolžencev. Obsojene na smrt v gospostvu Hrastovec so usmrtili na morišču pri Sv. Lenartu. To morišče se je nahajalo na pašniku ob Velki. Zadnja usmrtitev je potekala julija 1773.

Dvorec Štralek v Voličini, v katerem bi naj prebivala Agata

2. 2. 8 USTANOVITEV LENARŠKEGA ŠPITALA

Leta 1625 je lenarški trški sodnik Maks Bernhardt ustanovil špital v Lenartu. V svoji oporoki je namreč dal zapisati, da morajo imeti v njem oskrbo vsi obubožani in bolehní tržani. Prav tako je v oporoki vso svoje premoženje zapustil izgraditvi in delovanju špitala. V prvotni obliki je bilo v špitalu prostora za 6 ljudi. Leta 1661 je špital, ki je dobil ime Špital Sv. Duha, obnovil in povečal grof Erazem Herberstein ter prevzel patronat nad njim. Po obnovi je bilo v njem prostora za 8 oskrbovancev. Pritlično stavbo te zgradbe še danes na portalu krasi na les naslikani grb Herbersteinov. Špital je poleg Rotovža edina stavba v trgu, ki je preživela številne požare med 17. in 19. stoletjem.

Grb Herbersteinov še vedno krasi portal nad vhodom v nekdanji špital

2. 2. 9 PODOBA GRADU

Med 16. in 17. stoletjem (do leta 1616) je grad Hrastovec doživel renesančne prezidave. V prvi fazi je nastajal južni del grajskega kompleksa s tremi okroglimi stolpi, ki jih je povezovalo obzidje. V drugi polovici 16. stoletja so obzidje okrepili z dvema mogočnima pravokotnima stolpoma. V obeh stolpih so značilne renesančne topovske strelne line. Stari obrambni zid je bil v renesansi moderniziran in prilagojen novim obrambnim potrebam.

Baročno podobo sta gradu v 17. stoletju dala italijanska arhitekta Domenico della Torre iz Milana in Giovanni Pozzo. Grad je dobil novo fasado, zgodnjebaročne portale in kamnite okenske okvire. Na novo je bil tudi pozidan dvoriščni trakt s kapelo.

Grad je bil delno preoblikovan še v začetku 18. stoletju. V stilu zrelega baroka je bilo oblikovano stopnišče z mogočnim vhodnim portalom in plastično podobo slopov ter vrsto štukatur v sobah.

Baročni hodnik v severnem delu gradu, ki je bil namenjen pomembnejšim članom družine

Mogočna peterokraka zasnova gradu, foto: Zmago Kokol

2. 2. 10 OBČINA LENART V 19. IN ZAČETKU 20. STOLETJA

V začetku 19. stoletja je gospostvo Hrastovec dobilo nove lastnike. Leta 1802 ga je namreč od družine Herberstein kupila družina Pauer.

V tem stoletju je trg Lenart s pretežno lesenimi stavbami dvakrat pogorel. Prav zaradi tega v trgu ni skoraj ohranjenih stavb iz prejšnjih obdobj. Trg se je le počasi širil, saj se je od leta 1820 do 1870 število hiš povečalo iz 74 na 80. Leta 1910 sta bili v trgu že 102 hiši. V tem času je sedanjo podobo dobilo tudi cerkveno župnišče. Za Lenart so ohranjena poročila o upravljanju trškega premoženja. Iz njih je tako moč razbrati, od kod je trg pridobival denarna sredstva. Prihodki trgu so tako prihajali iz stojninskih pravic ob letnih navadnih in živinskih sejnih ter tržnih dneh, od česar je tretjina tega denarja pripadala sodniku. Dobiček je imel trg tudi od najemnine, ki so jo pobirali za najem kleti v trškem rotovžu, in najema obdelovalnih površin. Pobirali so tudi davke od lova, paše, trgovine in takse za nove trške člane.

Sredi 19. stoletja, je prišlo v Habsburških deželah do t.i. marčne revolucije, ki je pomenila konec fevdalnega reda in s tem obveznosti podložnikov do svojih zemljiških gospodov.

Po razpadu fevdalnega reda je cesarska oblast na Dunaju sprejela zakon o občinah. Tako je bilo območje današnje občine Lenart razdeljeno na več manjših občin, ki so obstajale do razpada Avstro-Ogrske.

V drugi polovici 19. stoletja je grad Hrastovec s posestjo spadal v občino Spodnja Voličina in sodni okraj Lenart. Sodni okraj Lenart je v letu 1869 štel 17.831 prebivalcev. Število prebivalcev se je v naslednjih letih na tem območju celo zmanjšalo. Tako je leta 1910 na tem območju živelo 17.676. Deset let kasneje pa 17.238 prebivalcev. Vzrok za zmanjšanje števila prebivalstva, lahko iščemo predvsem v 1. svetovni vojni in odseljevanju nemško govorečega prebivalstva po nastanku nove države, Kraljevine SHS.

2. 2. 11 OBČINA LENART V OBDOBJU MED OBEMA VOJNAMA

Po prvi svetovni vojni se je za Slovence vnel nov boj, tokrat boj za meje novo nastale države in kasneje Kraljevine SHS. Kljub večinsko slovenskemu prebivalstvu pred prvo svetovno vojno je imel trg Lenart zaradi nemških napisov precej nemški videz. Vojna je v lenarškem okolišu kot tudi drugod po Sloveniji in svetu pustila ogromne posledice. Zaradi pomanjkanja delovne sile in oddaje živine za potrebe vojske so se močno poslabšale življenjske razmere. Pojavljala se je lakota in številne bolezni.

V začetku novembra je general Maister začel v Mariboru zbirati vojsko.² Na Maistrov razglas se je odzvalo veliko prebivalcev iz mariborske okolice, med njimi tudi iz lenarškega območja. Maister je s svojo vojsko 23. novembra začel vojaško akcijo v Mariboru in razorožil nemško zeleno gardo, t.i.

---

² General Rudolf Maister – Vojanov: Rojen 29. marca 1874 v Kamniku. Leta 1892 zaradi pomanjkanja sredstev zapusti ljubljansko gimnazijo in vstopi v domobransko kadetnico na Dunaju. Po opravljeni kadetnici je bil vključen v domobranski bataljon št. 25 v Ljubljani. Leta 1918 povišan v naziv generala. Ob koncu leta 1918 in v začetku leta 1919 je poveljeval oboroženim slovenskim silam v Mariboru. Umrli je 26. julija 1934 na Uncu pri Rakeku.

Schutzwehr, kar je pomenilo, da je Maribor z okolico, vključno s Slovenskimi goricami del slovenskega ozemlja.

*Spomenik Rudolfu Maistru Vojanovu na Zavrhu,
kjer je po upokojitvi nekajkrat obiskal prijatelja Franja Stupico*

Velika upravna sprememba je naše kraje doletela med leti 1933-1934, ko so male krajne občine preoblikovali in združili v nove, večje občine. Na območju današnje občine Lenart, sta leta 1934 nastali občini:

- Sv. Lenart v Slovenskih goricah (Lenart, Šetarova, Zamarkova, Spodnji in Zgornji Porčič, Spodnji in Zgornji Žerjavci, Varda, Spodnja Ročica),
- Sv. Rupert v Slovenskih goricah (Spodnja in Zgornja Voličina, Zavrh, Selce, Nadbišec, Črmljenšak, Straže, Rogoznica, Žikarce).

Grad Hrastovec so Herbersteini v obdobju med obema vojnama namenili ruskim emigrantom, ki so si na njem uredili kadetsko šolo. Prav zaradi tega je zadnji lastnik gospostva Hrastovec, Jožef Herberstein pričel prodajati bogato grajsko opremo, oziroma jo prenašati na ptujski grad saj je menil, da obstoječa oprema ne služi več svojemu namenu.

Poleg gospostva Hrastovec je bil Jožef Herberstein še lastnik gospostev Ptuj in Vurberk. Slednjega so obdržali do leta 1941, ko so Nemci naredili v njem nacistično šolo. Ptujski grad so Herbersteini podobno kot hrastovškega zapustili ob koncu 2. svetovne vojne (1945).

2. 2. 12 NOB in ČAS 2. SVETOVNE VOJNE V OBČINI LENART

Z bombardiranjem Beograda v jutranjih urah 6. aprila 1941 je v 2. svetovno vojno vstopila tudi Jugoslavija. Že zvečer 6. aprila so v Lenart prispelle prve nemške vojaške enote.

Po zasedbi so okupatorji uvedli tudi novo upravno razdelitev. Tako so dotedanje Slovenskogoriške občine prišle pod ptujsko okrožje. Do junija 1943 so tem občinam zamenjali svetniška imena z nemškimi. Tako so občino Sv. Rupert preimenovali v občino Štralek (*Gemeinde Straleck*). Nemci so poleg tega odstavljali slovenske župane in na njihova mesta postavljali kulturbundovce ter domače simpatizerje Nemcev.

Po celotnih Slovenskih goricah in Štajerski so nastajale številne manjše lokalne uporniške skupine. Te skupine so sestavljali predvsem narodno zavedni domačini. Ena takšnih skupin je nastala tudi na območju Voličine. Imenovala se je Viktorija. Težava teh skupin je bila predvsem v slabih zvezah z drugimi upornimi skupinami. Prav zaradi tega je poskus organiziranega odpora v Lenartu in Voličini še pred zimo 1941 skoraj povsem usahnil. Vodja odporniške skupine v Voličini je bil Srečko Rojs Niko, po katerem se je po 2. svetovni vojni tudi imenovala Osnovna šola v Voličini. V tej odporniški skupini je prišlo jeseni 1941 do razdora, zaradi česar je ta skupina tudi razpadla.

Oktober 1943 v Lenartu ustanovijo odbor OF. Glavna pobudnika sta bila Srečko Rojs –Niko in Franc Zalaznik – Leon s še nekaterimi sodelavci iz osvobodilne fronte. Na enem od sestankov aktivistov OF Lenarškega okraja, decembra 1944 v Voličini, je padla Ela Kristl – Tanja. Skupina je bila med sestankom nenadoma napadena. Ela Kristl – Tanja je bila pred vojno učiteljica na osnovni šoli v Voličini.

V Voličini je delovala tudi zasilna partizanska bolnišnica, ki se je pojavila jeseni 1944. Partizanska bolnišnica je še danes znana po imenu »bolnica Cafa«. Nahaja pa se pri današnji kmetiji Kocbek v Zgornji Voličini. Ta partizanska bolnica med vojno ni bila nikoli izdana in odkrita. V primeru nevarnosti je imela tudi dva izhoda. Poleg ranjenih so občasno v njej prespali drugi aktivni partizani.

Kljub številnim nemškim vojakom v okolici člani osvobodilne fronte niso mirovali. Člani okrajnega odbora OF Lenart so aprila 1945 napadli skupino nemških vojakov pri kmetu Alojzu Muršecu v Nadbišecu. Pri tem so enega nemškega vojaka ubili, enega pa ujeli. Sledilo je maščevanje Nemcev, ki so 17. aprila 1945 obesili gospodarja kmetije Alojza Muršeca in njegovega brata. Muršecovo kmetijo so požgali. Poleg tega so ostalo družino in nekaj bližnjih sosedov zaprli.

2. 2. 13 POVOJNI POBOJI IN KONCENTRACIJOS TABORIŠČE NA GRADU HRASTOVEC

Po koncu vojne so na gradu Hrastovec, ustanovili zbirno taborišče. V njem so bili zaprti ljudje iz Ptuja, Ljutomera, Apaške doline, Prekmurja, Maribora in Kočevja. Samih Lenartčanov je bilo zaprtih relativno malo. So pa bili Lenartčani med prvimi povojno ustreljenimi žrtvami na tem območju. 17. maja 1945 so skupino 17 ljudi iz Lenarta in okolice odpeljali v Hrastovec, kjer so jih usmrtili na mestu današnjega ribnika. Skupno bi naj bilo vseh žrtev več kot 100. Po ocenah Martina Mastena, ki je bil tudi eden od taboriščnikov na gradu, je bilo vseh taboriščnikov okrog 1200. Od tega je bila večina Slovencev, nekaj pa tudi Madžarov in pripadnikov nemške manjšine. Med taboriščniki bi naj bilo tudi okoli 250 otrok.

3 TURISTIČNE ZANIMIVOSTI, PRIREDITVE IN KULINARIČNA PONUDBA V OBČINI LENART

---

3. 1 IZBOR NAJPOMEMBNEJŠIH KULTURNO ZGODOVINSKIH SPOMENIKOV IN NARAVNIH ZNAMENITOSTI V KS VOLIČINA IN OBČINI LENART

Na podlagi ugotovitev do katerih smo prišli na prejšnjih straneh naše raziskovalne naloge, lahko trdimo, da se v občini Lenart skriva veliko kulturnih objektov, ki so vredni ogledi. Dodatno zanimivost pa predstavljajo zgodbe iz preteklosti, ki nam predstavljajo našo bogato kulturno dediščino. Prav tako neizkoriščen a vendarle zanimiv turistični potencial pa predstavlja zapuščina narave, z jezери, gozdovi in z vinsko trto posejanimi griči.

Jezero posebnega pomena predstavlja jezero Komarnik saj tod gnezdiijo nekatere ogrožene vrste ptic. Opazovanje tovrstne neokrnjene narave iz zato urejenih razglednih hišk, ki jih povezuje Agatina in Franckova pot v okrog jezera zagotovo predstavlja enega pomembnejših biserov slovenskogoriškega turizma. Na drugi strani pa jezeri Pristava in Radehova ponujata možnost turističnega ribarjenja.

Zanimivo in avanturistično doživetje v Slovenskih goricah predstavlja možnost orientacijskih pohodov po gozdovih, med griči, ob potokih in med posameznimi kulturnimi spomeniki. Na tem mestu se kot odlična pot ponuja orientacijski pohod od gradu Hrastovec do Črnega križa. Športni park v Voličini in športni park Polena v Lenartu pa ponujata tudi bogato izbiro rekreacije z različnimi športnimi panogami. Omenjena športna parka omogočata tako organizacijo različnih športnih srečanj za mladostnike kot odrasle, ki si želijo dan v Slovenskih goricah preživeti v športnem duhu. Dodatno možnost rekreacije in sproščanja pa ponuja tudi Konjeniški center Voličina, nedaleč od vaškega jedra. Ob ogledu konj, treningov dresurnega in športnega jahanja, imajo obiskovalci Konjeniškega centra Voličina možnost, da se tudi sami poskusijo v jahanju konj.

Na podlagi ugotovljenih dejstev ob raziskovanju geografskih značilnosti in razvoja naše Občine v preteklosti smo sestavili seznam najatraktivnejše kulturne in naravne dediščine, ki predstavlja zanimivost za vključitev v turistične programe v Slovenskih goricah. Prepričani smo, da so to tiste turistične točke v Slovenskih goricah na katerih je potrebno graditi razvoj turizma v Slovenskih goricah.

Najpomembnejši kulturni spomeniki in naravne znamenitosti v Občini Lenart:

- Kmečki muzej Kranvogel na Zavrhu

- Razgledni stolp generala Rudolfa Maistra
- Spominska soba generala Rudolfa Maistra
- Kapelica na toskanskih stebričkih iz 19. stoletja
- Cerkev Sv. Ruperta
- Spomenik žrtvam 2. svetovne vojne iz KS Voličina
- Spomenik Ele Kristl Tanje
- Partizanska bolnica Cafa
- Grad Hrastovec
- Naravni rezervat Komarnik (Agatina in Franckova pot)
- Jezero Pristava
- Kmečki muzej v Močni
- Špital v Lenartu
- Cerkev Sv. Lenarta
- Cerkev Sv. Marije v Radehovi
- Jezero Radehova

3. 2 NAJPOMEMBNEJŠE TRADICIONALNE PRIREDITVE V OBČINI LENART

Bogata kulturna dediščina, ki se prepleta z razgibanimi in pisanimi griči ter mirno, a raznoliko naravo, nam tako daje odlično priložnost sprostitve in zabave v osrčju Slovenskih goric. Svoje k temu še doda raznovrstna in pristna domača Slovenjegoriška kuhinja, ki je prisotna ob številnih športnih in kulturnih prireditvah, ki se tekom leta odvijajo na našem območju. Omenjene prireditve so odraz aktivnega društvenega življenja v naši občini. Posamezne prireditve so pripravljene na zelo visokem nivoju in so kot take pomembne pri promociji Slovenskih goric širom Slovenije in tudi tujine. Med najpomembnejše prireditve spadajo:

- Pustna povorka v Lenartu
- Rez potomke najstarejše vinske trte na svetu (na Zavrhu)
- Postavitev (vedno posebnega) presmeca v Voličini in Lenartu
- Prvomajski pohod na Zavrh
- Poletni festival Lent-art
- Klopotčev večer na Zavrhu
- Agatina noč na Poleni
- Konjske dirke na Poleni
- Športni dan v Voličini
- Prireditve ob krajevnem prazniku Sv. Ruperta
- Trgatev na Zavrhu – trgatev potomke najstarejše vinske trte na svetu
- Prireditve ob občinskem prazniku Sv. Lenarta

- Martinovanje v Lenartu
- Prireditve v sklopu adventnega časa v Lenartu

3. 3 SLOVENSKOGORIŠKA KULINARIKA

Kot pa smo omenili že v prejšnjem poglavju ima velik pomen pri turistični ponudbi tudi domača kuhinarika, ki naredi Slovenske gorice še bolj domače. Ob pregledu gostinske ponudbe v naši Občini smo sicer ugotovili, da je gostinska ponudba v glavnem osredotočena na klasično ponudbo hrano. Zagotovo bi bila na našem območju aktualna še kakšna turistična kmetija, ki bi ponujala pravo domačo hrano. Kljub vsemu se bogata slovensko goriška kuhinja predstavi na že omenjenih pomembnejših športnih, kulturnih in drugih družabnih prireditvah v občini.

V tradicionalno slovenskogoriško kuhinjo spadajo naslednje jedi:

- Domači kruh
- Sadni kruh »klecnprot«
- Slovenskogoriška gibanica
- Potice in drugo domače pecivo
- Kvasenica
- Krapec
- Meso iz tunke
- Slovensko goriške juhe (kisle in zelenjavne juha)
- Domače paštete in razni domači namazi

K dobri hrani pa je potrebno dodati še dobro pijačo in tudi brez te obiskovalci Slovenskih goric ne bodo ostali. Odrasli bodo tako skorajda zagotovo poskusili, dobro vinsko kapljico, ki jo vinogradniki skrbno negujejo tekom celotnega leta. Vrhunskih vin v Slovenskih goricah ne manjka, kar dokazujejo številne nagrade in priznanja, ki so nam jih pokazali člani Društva vinogradnikov Lenart. Seveda pa je poskrbljeno tudi za nas mlajše. Predvsem številni sadjarji se v zadnjih letih osredotočajo na pridelavo domačih sokov, ki imajo poleg obilice zdravih vitaminov, pristen sadni okus. Pravi čar pa daje okus domačega mleka, ki ga je moč poskusiti domala na vsaki kmetiji.

Zemljevid Občine Lenart z najpomembnejšimi kulturnimi in naravnimi znamenitostmi

4 OBLIKOVANJE TURISTIČNEGA PROIZVODA

Širom Slovenije je privlačna narava Slovenskih goric in zanimiva preteklost dokaj malo poznana. Prav zaradi tega lahko rečemo, da gre resnično za skriti (turistični) biser Slovenije, ki ga čakajo številni izzivi in priložnosti za uspešen turistični razvoj v prihodnosti. Kot smo povedali že v uvodu želimo svoj doprinos k turističnemu razvoju našega območja dodati tudi mladi na osnovni šola v Voličini, saj bomo prav mi v prihodnosti sooblikovali dogodke in razvoj naše občine. Tako smo v sklopu projekta »Turizmu pomaga lastna glava« in na podlagi vseh ugotovljenih dejstev pripravili turistični program (turistični proizvod), s katerim želimo poleg promocije Občine Lenart dodati tudi naš kamenček k mozaiku razvoja turizma v našem območju.

Sestaviti enodnevni turistični program v Slovenskih goricah je bil kar težak zalogaj saj je kulturnih spomenikov in naravnih zanimivosti toliko, da bi bilo potrebnih več dni, če bi hoteli svojim vrstnikom prikazati vse kar se skriva v Slovenskih goricah. Žal je ena največjih težav v naši in tudi okoliških občinah pomanjkanje prenočitvenih zmogljivosti, zaradi česar je večina organiziranih izletov lahko osredotočena na zgolj en dan. V Občini Lenart je tako trenutno možno prenočiti na Zavrhu pri vinogradništvu Šuman (Eko-vino Šuman), kjer imajo na voljo 14 ležišč.

Program, ki smo ga sestavili smo tako osredotočili na zgolj en dan, v katerem pa smo želeli združiti čim več različnih in zanimivih turističnih točk. Tako smo si za cilj zadali spoznavanje Slovenskih goric na poučno zabaven in športno rekreativen način. Občina Lenart namreč nudi ob spoznavanju čarov Slovenskih goric tudi veliko možnosti za sprostitev, zabavo in rekreacijo. K temu pa smo dodali tudi dobršno mero avanturizma, ki daje mladim večji občutek svobode.

Ob upoštevanju zgornjih ciljev je nastal naslednji turistični proizvod, ki smo ga v praksi tudi preizkusili. Upamo, da nam bo z njim uspelo pritegniti mlade v ta koncev Slovenije.

Naj na tem mestu še omenimo, da je po želji skupin možno program spreminjati in ga prilagoditi potrebam skupin.

4. 1 AVANTURISTIČNO-REKREACIJSKI DAN V SLOVENSKIH GORICAH

Program avanturistično-rekreacijskega dneva v Slovenskih goricah zajema:

- Ogled trga Sv. Lenarta
- Ogled gradu Hrastovec
- Orientacijski pohod od gradu Hrastovec mimo jezera Komarnik do Črnega križa
- Ogled partizanske bolnice Cafa in pokušina domačih dobrot na kmetiji Kocbek
- Jahanje v Konjenskem centru Voličina

- Ogled Spominske sobe Generala Rudolfa Maistra Vojanova na Zavrhu in občudovanje Slovenskih goric iz Maistrovega razglednega stolpa, na Zavrhu
- Doživetje preteklosti v kmečkem muzeju Kranvogel na Zavrhu

S spoznavanjem Slovenskih goric bomo pričeli z krajšim ogledom trške arhitekture v osrednjem Slovenjegoriškem mestu, v Lenartu, ki je že v preteklosti veljal za pomembno trgovsko točko na cesti med Mariborom in Radgono, ter Ptujem in Cmurekom. V Lenartu se skupini pridruži tudi lokalni turistični vodič.

Eden najlepše ohranjenih gradov na Slovenskem – grad Hrastovec je naša naslednja postojanka. Grad se prvič omenja leta 1265, ko je bil njegov gospodar Günter Hrastovski. Gospostvu Hrastovec, oz. gospostvu Gutenhaag, kot je bilo njegovo ime v preteklosti je dolga leta gospodovala družina Herberstein, ki je tako dala svoj pečat razvoju Slovenskih goric skozi čas. Kaj več o preteklosti gradu in skrivni ljubezni med Agato in Friderikom pa boste izvedeli ob ogledu viteške dvorane in kapele Sv. Križa v grajskem poslopju.

Vznemirljiva, pot od gradu Hrastovec do Črnega križa pelje mimo jezera Komarnik

Po seznanitvi z življenjem v srednjem veku, čarovniškimi procesi in nesrečni ljubezenski zgodbi je že čas za gibanje. In sicer se od gradu Hrastovec odpravimo na orientacijsko - avanturistični pohod v neznano. Skrivnostna in razburljiva pot po Hrastovških gozdovih in ob jezeru Komarnik, kjer lahko ugledamo še redke vrste ptic nas popelje do Črnega Križa, posvečenega nesrečni Agati. Ta razburljiv del poti je vsebinsko tesno povezan z ljubezensko zgodbo Agate in Friderika Herbersteina.

Rahlo utrujeni po približno eno do eno in pol urnem pohodu se bomo razveselili domačih dobrot, ki jih bodo pripravili na eni največjih kmetij v Občini Lenart – kmetiji Kocbek v Zg. Voličini. Ob ogledu kmetije si je moč ogledati še zasilno partizansko bolnico (ob kmetiji), ki so jo ranjenci in drugi aktivisti NOB uporabljali v času 2. svetovne vojne.

Konjeniški center Voličina, poleg obćudovanja teh plemenitih živali tudi možnost jahanja pod budnim očesom inštruktorjev

Napolnjeni s svežo in pristno energijo se odpravimo proti Konjeniškemu centru Voličina, nedaleč od kmetije Kocbek. Poleg ogleda konj in konjskih hlevov nam bodo prijazni inštruktorji prikazali tudi osnovnih veščin jahanja, v čemer se bomo lahko tudi sami poskusili.

Konji pa so bili blizu tudi Rudolfu Maistru, katerega življenje in njegov izreden pomen za Slovence bomo spoznali ob ogledu njemu posvečene muzejske zbirke na Zavrhu. Na Zavrhu se povzpne še na 17 m visok razgledni stolp, posvečenem Rudolfu Maistru, od koder lahko opazujemo lepote Slovenskih goric.

Pogled iz razglednega stolpa (slika levo) na razgibane Slovenske gorice (slika desno)

Naporen in pester dan bomo sklenili v bližini Maistrovega stolpa ob ogledu kmečkega muzeja Kranvogel na Zavrhu. Raznovrstno kmečko orodje, pripomočki iz preteklosti, starodobna vozila in zanimive animacije na katere naletimo v muzeju nas bodo zlahka popeljale v preteklost.

Kmečki muzej Kranvogel na Zavrhu nas popelje v življenje v 19. stoletju na podeželju

Pred odhodom domov pa priporočamo še večerjo v enem izmed številnih domačih gostinskih lokalov ali kmečkem turizmu, kjer bomo poleg okusne hrane strnili vtise nepozabnega dne v odkritem biseru Slovenskega turizma – v osrčju Slovenskih goric.

4. 2 PREDSTAVITEV PROMOCIJE TURISTIČNEGA PROIZVODA

Zavedamo se, da je pot od zasnove turističnega projekta oz. proizvoda do njegove izvedbe in realizacije, zelo dolga. Prav zaradi tega je zelo pomembna promocija samega turističnega programa. V prvi vrsti bomo izdelali zloženke na katerih bo predstavljen program s slikovnim gradivom in zemljevidom. V dogovoru z lokalnim turističnim društvom Rudolf Maister Vojanov, društvom vinogradnikov Lenart in Planinskim društvom Lenart, ter Občino Lenart bomo naš proizvod predstavljali na pomembnejših prireditvah v naši občini. Prva večja predstavitev našega projekta bo na tradicionalnem prvomajskem pohodu na Zavrhu, ki se ga je lansko leto udeležilo skorajda 2000 pohodnikov. Prav tako bomo z Občino Lenart sodelovali ob prireditvi Agatina noč, ki vsako leto obuja spomin na zgodbo o Agati. Zagotovo pa bo predstavitev našega projekta neizbežna ob septembrski prireditvi na Zavrhu – »Trgatev Zavrh 2011.«

Poleg propagandne zloženke pa pripravljamo še predstavitveni video o Slovenskih goricah in pa družabno igro *Pot po Slovenskih goricah*, ki bo primerna tudi kot zanimiv turistični spominek Slovenskih goric. Igralci bodo ob igranju te igre spoznavali zanimivosti Slovenskih goric in najpomembnejše zgodovinske like iz tega območja

4. 3 TRŽENJE TURISTIČNEGA PROIZVODA

Menimo, da je zastavljen turistični program dobro načrtovan in kot takšnega smo ga tudi preizkusili v praksi, zato smo mnenja, da lahko postane zanimiv širši slovenski javnosti in sčasoma tudi tujini. Prav zaradi smo že navezali stike z Turistično informacijskim centrom Slovenskih goric v Lenartu, ki bo omenjeni turistični program dodal k svoji ponudbi, kot enega od možnih programov celodnevni izletov v Slovenskih goricah. Velika prednost našega avanturistično-rekreacijskega dneva v Slovenskih goricah je ugodna in zelo dostopna cena, ki okvirno znaša z celodnevni vodenjem, organizacijo, vsemi vstopninami in pokušino domačih dobrot na kmetiji Kocbek 7 €. Z dodatnim kosilom ali večerjo se cena zviša za okrog 8€, kolikor pač znašajo osnovni meniji za kosilo ali večerjo pri lokalnih gostincih.

Dodatno možnost trženja vidimo v okviru prodaje turističnega spominka, katerih na našem območju tako ali tako primanjkuje. Prav zaradi tega smo učenci OŠ Voličina izdelali družabno igro – Pot po Slovenskih goricah s katero želimo dodatno prispevati k promociji osrčja Slovenskih goric. Z omenjeno igro se bomo v letu 2011 prijavi na razpis Razvojne agencije Slovenskih goric (RASG d.o.o.) za izvirne turistične spominke iz območja Slovenskih goric.

4. 4 PREDSTAVITEV TURISTIČNEGA PROIZVODA NA 25. FESTIVALU TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

Zasnovan turistični program avanturistično-rekreacijskega dneva v Slovenskih goricah, s katerim želimo odkriti in predstaviti Sloveniji enega od skritih biserov Slovenskega turizma bomo predstavili na podoben način kot imamo zamišljeno na predstavitvah projekta na zgoraj omenjenih prireditvah v Občini Lenart. Stojnica bo tako opremljena in založena s propagandno zloženko našega turističnega proizvoda. Prav tako bomo na stojnici predvajali video o Slovenskih goricah. Predstavili bomo naš poseben dodatek k turističnemu programu – družabno igro *Pot po Slovenskih goricah*. Zraven tega pa bomo na naši stojnici promovirali tradicionalne domače dobrote in domače sokove, ki jih je mogoče poskusiti v Slovenskih goricah.

Naša predstavitev na odru, kjer bo nastopilo 5 učencev bo s pomočjo vodene igre namenjena predstavitvi zgodovinskih junakov iz preteklosti Slovenskih goric. Predstavili bomo zgodovinske like, ki nas spremljajo tekom našega avanturistično-rekreacijskega dneva v Slovenskih goricah.

Skratka, na naši stojnici bo zagotovo zanimivo, pisano in okusno.

5 ZAKLJUČEK

Ob začetku izdelave naše raziskovalne naloge si nismo zamišljali, da bomo zapolnili tolikšno število strani. Prav tako smo ob raziskovanju lokalne zgodovine naleteli na veliko zanimivih zgodb in podatkov, na podlagi katerih naš kraj še bolj cenimo in smo nanj še bolj ponosni. Prav tako pa je potrebno poudariti, da smo se ob vsem tem naučili zelo veliko stvari. Pomembno spoznanje je, da ima naš šolski okoliš, (OŠ Voličina) skupaj s preostalim delom Občine Lenart bogato kulturno zapuščino naših prednikov, ki se na mnogih mestih čudovito prepleta z neokrnjeno in razgibano Slovenskogoriško naravo. Če k temu dodamo, še zanimive zgodbe iz preteklosti, pristno kulinarično ponudbo in ljudske običaje, dobimo cel kup zanimivih turističnih točk. O slednjih smo se ob začetku raziskovalne naloge spraševali, če sploh imamo turistično ponudbo, ki bi bila zanimiva potencialnim obiskovalcem. Ob koncu pa smo ugotovili, da je zaradi obilice lokalnih turističnih zanimivosti, težko sestaviti enodnevni turistični program. Žal smo ob tem prišli do ugotovitve, da je večdnevno bivanje v Slovenskih goricah oteženo za večje skupine, zaradi pomanjkanja prenočitvenih zmogljivosti.

Prepričali smo se lahko, da so Slovenske gorice resnično neodkrit biser Slovenskega turizma saj z bogato turistično ponudbo in raznolikimi programi predstavljajo širok izbor sprostitve, zabave, poučnih ogledov, in rekreacije za različne ciljne skupine obiskovalcev. Z primerno promocijo in ustrezno pripravljenimi programi, ki morajo biti atraktivni in raznovrstni ter ob predpostavki, da bo turizem na podeželju čedalje zanimivejši, verjamemo, da bo zaživel turizem tudi na območju Občine Lenart kot na celotnem delu Osrednjih Slovenskih goric.

Z izdelanim turističnim programom in družabno igro, ki bo služila tako za spomin kot zabavo in spoznavanje turističnih zanimivosti Slovenskih goric upamo, da bomo tudi mladi prispevali k promociji in razvoju turizma v Slovenskih goricah. In kot smo povedali že uvodoma si na ta način v prihodnosti obetamo tudi možnost zaposlitve in delovanja v domačem kraju, s čimer bomo v še dodatno doprinesli k razvoju osrčja Slovenskih goric.

6 VIRI IN LITERATURA

- Aleš Arih, *Zgodovinske sledi Generala Rudolfa Maistra – Vojanova v lenarški občini* - Zbornik občine Lenart, Lenart 1996.
- Peter Blaznik, *Historična topografija slovenske Štajerske in jugoslovanskega dela Koroške do leta 1500, II.zv.: A – M* - Založba obzorja, Maribor 1986.
- Peter Blaznik, *Historična topografija slovenske Štajerske in jugoslovanskega dela Koroške do leta 1500, II.zv.: N – Ž* - Založba obzorja, Maribor 1986.
- Jože Curk, *Lenart v Slovenskih goricah in njegova okolica* - Založba obzorja, Maribor 1998.
- Bruno Hartman, *Rudolf Maister, general in pesnik* – DZS, Ljubljana 1998.
- Marija Hernja Masten, *Urbarji gosposčine Hrastovec 1555 – 1848. I.zv.* – ZAP, Ptuj 1993.
- Marija Hernja Masten, *Urbarji gosposčine Hrastovec 1555 – 1848. II.zv.* – ZAP, Ptuj 1993.
- Ožbalt Ilaunig, *Črni Križ pri Hrastovcu* – Klopotec, Lenart 1988.
- Ivan Jakič, *Vsi slovenski gradovi* - DZS, Ljubljana 1999.
- Jože Koropec, *Slovenske gorice v luči Mariborske mestne knjige* - Svet med Dravo in Muro, Založba Obzorja, Maribor 1968.
- Jože Koropec, *Srednjeveški Hrastovec* - ČZN, št. 9, (XLIV.) letnik, zvezek 1, Založba Obzorja, Maribor 1973.
- Jože Koropec, *Mi smo tu* - Založba Obzorja, Maribor 1985.
- Jože Mlinarič, *Župnija Sv. Lenart do jožefinske dobe* - Zbornik občine Lenart, Lenart 1996.
- *Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini Lenart*. Uradni list RS, št. 24, Lenart 1992.
- Stanko Pahič, *Antične gomile v slovenskih goricah* - ČZN, št. 1, (I.) letnik, Založba obzorja, Maribor 1965.
- Hans Pirchegger, *Die Untersteiermark in der Geschichte ihrer Herrschaften und Gülden, Städte und Märkte* - Verlag R. Oldenbourg München 1962.
- Aleksandra Slana, *Lenart skozi stoletja*. Zbornik občine Lenart, Lenart 1996.
- *Slovenija, pokrajina in ljudje* - Mladinska knjiga, Ljubljana 1999.
- Ivan Stopar, *Gradovi na slovenskem* – Cankarjeva založba, Ljubljana 1987.
- Ivan Stopar, *Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji* - Založba Park, Ljubljana 1991.
- Nace Šumi, *Arhitektura sedemnajstega stoletja na Slovenskem* – Slovenska Matica, Ljubljana 1969.
- Marjan Toš, *Oris okupacije v občini Lenart 1941-1945* - Zbornik občine Lenart, Lenart 1996.

- Marjan Toš, *Žrtve vojne 1941-1945 na lenarškem območju in žrtve zbirnega taborišča Hrastovec (Maj-September 1945)* - Lenarški zbornik, Lenart 2000.
- Ovtarjeve novice, več števil, Razvojna agencija Slovenskih goric, Lenart 2010

SPLETNE STRANI

- www.lenart.si
- www.volicina-sport.si